

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

1-son (6-jild)

2026

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 1 (6) – 2026

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2026

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Yakubov Akmal

SOVET HOKIMIYATINING TURKISTONDA SOVET RESPUBLIKALARINI BARPO ETISH BO'YICHA SIYOSATI	09-21
--	-------

Сапарбаев Бунёд Хуррамбек оглы

МЕЖДУ ДИПЛОМАТИЕЙ И ИМПЕРСКОЙ СТРАТЕГИЕЙ: ВЗАИМООТНОШЕНИЯ ХИВИНСКОГО ХАНСТВА И РОССИИ В ПЕРИОД ПРАВЛЕНИЯ МУХАММАДА РАХИМХАНА I (1806–1825 гг.)	22-31
--	-------

Gadoyev Dadaxon Xayrulloevich

DEGGARON MASJIDINING SOVET O'LKASHUNOSLARI TOMONIDAN O'RGANILISHI	32-47
---	-------

Dadajonov Tursunboy Abdusamatovich

QO'QON XONLIGI DAVRIDA HARBIY KUCHLARNING QUROL-ASLAHALAR BILAN TA'MINLANISHI VA MODDIY BAZASINING RIVOJLANISH JARAYONI	48-53
--	-------

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Umurzaqova Umida Nosirjanovna, Gafurjonov Jamshidbek Furkat o'g'li

SUV RESURLARIDAN FOYDALANISHNI IQTISODIY-EKOLOGIK OPTIMALLASHTIRISH IMKONIYATLARI BO'YICHA JAHON TAJRIBASI TAHLILI	54-58
---	-------

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Yunusova Manzuraxon Pazliddinovna

O'ZBEKISTONDA O'ZINI O'ZI BOSHQARISH ORGANLARINI FUQAROLIK JAMIYATINING MUHIM INSTITUTI SIFATIDA ISLOH ETISH JARAYONI	59-68
--	-------

Karimov Xurshid Abdumannabovich

AN'ANA VA AXLOQIY UNIVERSALIZM – FALSAFIY KOMPARATIVISTIKA KONTEKSTIDA	69-74
---	-------

Egamberdiyev Baxriddin Baxodir o'g'li

O'ZBEKISTONDA MAHALLIY ODATLAR VA MAROSIMLARNING SHAKLLANISHI VA ULARNING FALSAFIY-TARIXIY MOHIYATI.....	75-82
---	-------

Norqulov Shahzod Shuhrat o'g'li

IJTIMOIIY REKLAMA TUSHUNCHASI: MOHIYAT VA FUNKSIYALAR	83-87
---	-------

Beshimov Xamidjon Sayidovich

FUQAROLIK JAMIYATI TARAQQIYOTIDA INSON QADRINI BELGILASH MEZONLARI HAMDA ZAMONAVIY JAMIYATDA INSON QADRINI TA'MINLASHDA KASABA UYUSHMALARINING ROLI.....	88-96
--	-------

Нишонов Сарвар Жасур угли

ФИЛОСОФСКИЙ АНАЛИЗ СМЫСЛООБРАЗУЮЩИХ КАТЕГОРИЙ СОЦИАЛЬНОЙ ЖИЗНИ ЛИЧНОСТИ (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ХУСЕЙНА ВАИЗА КАШИФИ)..	97-105
---	--------

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Uzakova Go'zal Sharipovna

SHAHARLARDA ATROF MUHIT MASALALARINI HAL ETISHDA JAMOATCHILIK
ISHTIROKINI TA'MINLASHNING HUQUQIY MASALALARI..... 106-112

Eshimbetov G'ulomjon Sultonbayevich

ICHKI ISHLAR ORGANLARINING KADRLAR BILAN ISHLASH XIZMATLARI
FAOLIYATINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI 113-122

Egamberdiyev Vohidjon Otabekovich

JAZONI IJRO ETISH MUASSASASIDAN OZOD ETILGAN SHAXSLARNI IJTIMOY
REABILITATSIYA QILISH VA MOSLASHTIRISH TUSHUNCHASI
HAMDA IJTIMOY ZARURATI 123-132

Марданов Жасурбек Отабек угли

УГОЛОВНОЕ ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ВОВЛЕЧЕНИЯ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНЕГО В
АНТИСОЦИАЛЬНОЕ ПОВЕДЕНИЕ 133-138

Mamadjonov Temurali Barotjon o'g'li

FUQARONI BEDARAK YO'QOLGAN DEB TOPISH VA VAFOT ETGAN
DEB E'LOH QILISHNING AYRIM MASALALARI 139-143

Jumumbetov Rasul Jengizbayevich

GEOGRAFIK KO'RSATKICHLARDAN FOYDALANISH HUQUQIY
TA'MINLASH MUAMMOLARI 144-150

Suyunov Bobir Bahodirovich,

RAQAMLI JAMIYATDA TALON-TAROJLIK:
KIBER-XAVFLAR VA ULARNI OLDINI OLISH YO'LLARI..... 151-155

Kdirbaeva Altinay Maksetbaevna

ICHKI ISHLAR ORGANLARIDA XOTIN-QIZLAR XIZMAT O'TASH TARTIBINI
BELGILASHGA DOIR RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASINING ILMIY TAHLILI 156-163

Abduhoshimov Ismoil Abdug'ani o'g'li

KORRUPSION JINOYATLARNING O'ZIGA XOS TAHLILI..... 164-168

Хошимова Юлдузхон Олимжоновна

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРИЗНАНИЯ ОБЩЕИЗВЕСТНЫХ
ТОВАРНЫХ ЗНАКОВ 169-175

Abdugaffarov Davronbek Dilshod ugli

ALIGNING UZBEKISTAN'S PRIVATE INTERNATIONAL LAW WITH WTO PRINCIPLES:
THE ROLE OF CHOICE OF LAW IN GATS IMPLEMENTATION 176-180

Aripov Abid Adilovich

O'ZBEKISTONDA CHET EL FUQAROSI TUSHUNCHASI VA HUQUQIY MAQOMI..... 181-189

Tolibbayeva Malika Ulmasjon qizi

ADVOKATNING IQTISODIY VA FUQAROLIK PROTSESSIDAGI ISHTIROKI:
XORIJIY VA MILLIY QONUNCHILIK TAHLILI..... 190-197

Нормуродова Азиза Азимжон кизи

СЕКСУАЛЬНОЕ НАСИЛИЕ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИЗОБРАЖЕНИЙ В РЕСПУБЛИКЕ
УЗБЕКИСТАН: ОЦЕНКА ДЕЙСТВУЮЩЕГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА И ПУТИ ЕГО
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ 198-204

Abdullayeva Parvina Baxrillovna

RAQAMLI PLATFORMALAR BILAN BOG'LIQ TUSHUNCHALAR TALQINI 205-212

Nurmatov Jasur

OLIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARI O'RTASIDA HUQUQBUZARLIKLAR PROFILAKTİKASINING RETROSPEKTIV TAHLILI	213-222
---	---------

Шадуева Сайёра Арифовна

ОСОБЕННОСТИ РАССМОТРЕНИЯ ДЕЛ О ПРИМЕНЕНИИ МЕР ПРАВОВОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ К СУБЪЕКТАМ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	223-233
--	---------

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Umarov Bahrom Norboyevich

DARSLIK MANTLARI VA KOMPETENSIYA PARADIGMASI: NISBAT MUNOSABAT VA O'ZARO BOG'LIKLIK ("ONA TILI DARSLIGI MISOLIDA").....	234-241
--	---------

Qurbonova Barchinoy Mirzahamdorovna

TOPOGRAFIK KARTALARGA OID TUSHUNCHALAR, ENG MUHIM SHARTLI BELGILAR VA LANDSHAFT DIZAYNIDA ICHKI FAZOVIIY MUHIT, HAJMIY SHAKL VA TEVARAK-ATROF	242-246
---	---------

Haqberdiyev Baxtiyor Rustamovich

QALAMTASVIRDA GEOMETRIK SHAKLLARDAN TASHKIL TOPGAN NATYURMORT HAMDA TEXNIK VA SAN'AT FANLARINI TURLI FANLAR BILAN INTEGRATIV HAMDA SINERGETIK O'QITISHNI NAZARIY YECHIMLARI	247-251
---	---------

Temple Chimuany Odimegwu

REVIEW ON FILLER EFFECT OF VARIOUS NONREACTIVE MATERIALS IN CONCRETE	252-265
---	---------

Arustamyan Yana Yuryevna, Toshpo'latov Omonulloxon Ulmas o'g'li

O'ZBEKISTON XUSUSIIY UNIVERSITETLARIDA TA'LIMNI BOSHQARISHNING HOZIRGI HOLATI, STRATEGIK YECHIMLARI VA ISTIQBOLDAGI RIVOJLANISH SSENARIYLARI	266-271
--	---------

Berdiyeva Nilufar Berdiyeva qizi

INNOVATSION YONDASHUVNING BO'LAJAK PEDAGOG VA TARBIYACHILARNING IJODIIY KOMPETENSIYASIGA TA'SIRI	272-277
---	---------

Otamuratov Maqsudbek Shonazarovich

O'ZBEKISTON OLIY TA'LIMIDA KREDIT-MODUL TIZIMINING PEDAGOGIK ASOSLARI VA UNING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRI	278-283
---	---------

Kurbonova Shoxsanam

TASVIRIIY SAN'AT FANLARINI O'QITISHDA O'QUVCHILAR O'QUV-IJODIIY FAOLIYATINI INTEGRATIV RIVOJLANTIRISH METODIKASI.....	284-289
--	---------

Toxirov Shaxzod Toxirovich

IJTIMOIIY INTELEKTNING TARKIBIIY QISMLARI VA UNING PEDAGOGIK FAOLIYATDA TUTGAN O'RNI.....	290-294
--	---------

Raximjanova Malikaxon Gapurdjanovna, Baybabayeva Shoiraxon Ismatovna

GLOBAL KONTEKSTLARDA MADANIYATLARARO KOMPETENSIYA UCHUN TANQIDIIY FIKRLASH	295-300
---	---------

Received: 16 December 2025

Accepted: 1 January 2026

Published: 15 January 2026

Article / Original Paper

SCIENTIFIC ANALYSIS OF THE EXPERIENCE OF DEVELOPING REGULATIONS ON THE SERVICE OF WOMEN IN INTERNAL AFFAIRS BODIES IN VARIOUS COUNTRIES

Kdirbaeva Altinay Maksetbaevna

Independent researcher

E-mail: : abduxoshimov@akadmvd.uz

<http://www.orcid.org/0000-1234-5678-9101>

Abstract. This article is devoted to a scientific analysis of the experience of regulating the service of women in internal affairs bodies in developed countries. The study examines legal, social, and institutional aspects of women's participation in service, as well as their professional development opportunities. Both national legislation and international standards, along with advanced foreign practices, are comparatively analyzed. The findings of the research help identify effective mechanisms and policy strategies for organizing women's service. Furthermore, the article provides practical recommendations for ensuring gender equality, optimizing service processes, and enhancing the efficiency of women's professional activities in internal affairs bodies. The research demonstrates that involving women in service not only strengthens social justice and gender equality but also increases the efficiency of internal affairs institutions and improves the quality of services provided to citizens.

Keywords: internal affairs bodies, women, service regulation, gender equality, professional development, legal framework, international experience, institutional mechanism, social protection, service efficiency.

ICHKI ISHLAR ORGANLARIDA XOTIN-QIZLAR XIZMAT O'TASH TARTIBINI BELGILASHGA DOIR RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASINING ILMIY TAHLILI

Kdirbaeva Altinay Maksetbaevna

IIV Akademiyasi mustaqil izlanuvchi

Annotatsiya. Ushbu maqola ichki ishlar organlarida xotin-qizlarning xizmat o'tash tartibi va ularning faoliyatini tartibga solish bo'yicha rivojlangan mamlakatlar tajribasini ilmiy asosda tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqot davomida xotin-qizlar xizmatidagi huquqiy, ijtimoiy va institutsional jihatlar, shuningdek ularning xizmatga jalb qilinishi va professional rivojlanish imkoniyatlari ko'rib chiqildi. Maqolada milliy qonunchilik bilan bir qatorda xalqaro standartlar va ilg'or xorijiy tajribalar solishtirildi. Tadqiqot natijalari xotin-qizlar xizmatini tartibga solish bo'yicha samarali mexanizmlar va siyosiy strategiyalarni aniqlashga yordam beradi. Shu bilan birga, maqola ichki ishlar organlarida gender tengligini ta'minlash, xizmat jarayonlarini optimallashtirish va xotin-qizlar faoliyatini samarali tashkil etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, xotin-qizlarni xizmatga jalb qilish nafaqat ijtimoiy adolat va gender tengligini mustahkamlash, balki ichki ishlar organlarining samaradorligini oshirish va fuqarolarga xizmat sifatini yaxshilashga ham xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ichki ishlar organlari, xotin-qizlar, xizmat o'tash tartibi, gender tengligi, professional rivojlanish, huquqiy asoslar, xalqaro tajriba, institutsional mexanizm, ijtimoiy himoya, xizmat samaradorligi.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V6I1Y2026N19>

Kirish. Ichki ishlar organlarida xotin-qizlar xizmat o'tashining huquqiy-tashkiliy tartibini o'rganish rivojlangan davlatlarning huquq-amaliy tajribalarini chuqur tahlil qilishni talab etadi, chunki huquqni muhofaza qiluvchi organlarda gender tengligi, ayniqsa kuch

ishlatish vakolatiga ega tizimlarda, faqat huquqiy normalar bilan cheklanmaydi. Bu sohada xalqaro standartlar, politsiyaning institutsional madaniyati, xizmatga qabul qilish va unda ilgarilashdagi ochiqlik, ayollar uchun mehnat sharoiti hamda xizmat xavfsizligiga oid kafolatlar o'zaro uyg'unlikda namoyon bo'ladi. Rivojlangan mamlakatlarda politsiya tizimlari eng avvalo tenglik, professionallik va shaffoflik tamoyillariga tayangan holda, ayollarning faol xizmat o'tashini ta'minlash uchun maxsus huquqiy va tashkiliy mexanizmlar yaratishga katta e'tibor qaratadi. Shu bois mazkur davlatlar tajribasini ilmiy tahlil qilish O'zbekistonda gender siyosatini rivojlantirishda amaliy ahamiyatga ega.

Avvalo, Yevropa Ittifoqi mamlakatlari, xususan, Germaniya, Fransiya va Shvetsiya politsiya tizimida xotin-qizlarning xizmatdagi ishtirokini kengaytirish bo'yicha mustaqil institutsional siyosat yuritadi.[1] Masalan, Germaniya federal politsiyasida ayollar uchun xizmatga qabul qilish jarayoni keskin neytrallashtirilgan: nomzodlarni tanlashda jismoniy testlar genderga mos ravishda qayta ko'rib chiqilgan, test natijalari "bir xil mezon – har xil fiziologik imkoniyat" tamoyiliga muvofiq baholanadi. Bu orqali ayollarning jismoniy tayyorgarligini faqat erkak standartlari bilan o'lchash amaliyoti bekor qilingan. Shuningdek, Germaniya politsiya muassasalarida qulay xizmat sharoitlari: o'zgartirilgan smena jadvali, xavfsiz hududlarda patrul xizmati, bolali ayollar uchun qisqargan smenalar joriy etilgan. Politsiya tizimidagi bunday model institutsional tenglikni ta'minlash bilan bir qatorda xizmat sifatini saqlab qolishga ham yordam beradi.

Fransiya tajribasi esa xotin-qizlarni politsiya tarkibida saqlab qolish va ularning rahbarlik lavozimlaridagi ulushini oshirishga qaratilgan maxsus siyosat bilan ajralib turadi. Bu mamlakatda Ichki ishlar vazirligi tarkibida "Gender Mission" deb ataluvchi doimiy tuzilma mavjud bo'lib, u politsiya kadrlarining gender tarkibini monitoring qiladi, har yillik hisobot tayyorlaydi, xizmatda ayollarga nisbatan yashirin diskriminatsiya holatlarini aniqlash va bartaraf etish bilan shug'ullanadi. Bu amaliyot, ilmiy nuqtai nazardan, politsiya tizimida gender muammolarini faqat normativ-huquqiy yo'l bilan emas, balki institutsional tahlil va tizimli monitoring orqali hal qilish zarurligini ko'rsatadi.[2]

Shvetsiya politsiyasi xalqaro darajada eng rivojlangan gender tengligi modellaridan biri hisoblanadi. Bu mamlakatda politsiya rahbariyatida xotin-qizlar ulushi 30 foizdan yuqori, yana bir muhim jihat — jamoat xavfsizligi sohasida ayollar tajribasi va muloqot madaniyati "konfliktni yumshatish" strategiyalarida samarali deb tan olingan.[3] Shvetsiyada politsiya xodimlarini tayyorlash tizimida gender sezgirlik, psixologik muloqot, stress holatlarini boshqarish kabi kurslar majburiy hisoblanadi, bu esa ayol xodimlar uchun qo'shimcha psixologik qo'llab-quvvatlash muhitini yaratadi.

Angliya va Uels milliy politsiyasida ham xotin-qizlarning xizmat o'tashi yuqori standartlar bilan tartibga solinadi. Bu mamlakatda "Police Code of Ethics" da ayollarga nisbatan diskriminatsiyaning har qanday shakli jinoyat sifatida baholanadi va ichki tergov organlari tomonidan qat'iy tekshiriladi. [4] Xizmat vaqti, o'z navbatida, eng ilg'or moslashuvchan modelda tashkil etilgan: masofadan turib ishlash, qisqa smenali patrullar, bolali ayollar uchun "on-call" emas, balki "part-flex" grafikdan foydalanish imkoniyati bor. Ilmiy jihatdan, bu amaliyot "keskin stress va xizmatga moslashish sindromlarini yumshatuvchi" institutsional siyosat sifatida baholanadi.

Kanada politsiyasida esa xotin-qizlar uchun xavfsizlik va xizmat barqarorligi birinchi o'ringa qo'yilgan. Bu tizimda ayollar uchun xizmatdagi zo'ravonlik, diskriminatsiya yoki tahdid

holatlarini yoritishning maxsus himoyalangan kanali (Protected Reporting Line) mavjud. Bunday tizim ichki ishlar organlarida madaniy muhitni sog'lomlashtirishda muhim omil bo'lib, ilmiy manbalarda "institutsional xavfsizlik modeli" deb yuritiladi. [5] Kanadada, shuningdek, politsiya akademiyalarida ayollar uchun ayrim modullar — zaruratdan ortiq kuch ishlatmaslik, jamoat bilan muloqot, psixosotsial barqarorlik bo'yicha mashg'ulotlar joriy etilgan.

Amerika Qo'shma Shtatlari tajribasi yanada keng qamrovli g'oyalarga asoslangan. Federal politsiya tizimida (masalan, FBI, DHS) xotin-qizlarning xizmatga qabul qilinishi ochiq, raqobatli tanlov orqali amalga oshiriladi, ammo o'ziga xos modeli shundaki, AQShda poligon va taktik tayyorgarlik jarayonlarida genderga moslashtirilgan tushuncha ("ability-based evaluation") qo'llaniladi, ya'ni nomzodning jismoniy yoki fiziologik xususiyatlari erkaklar standartiga solishtirilmaydi, balki shaxsiy ko'rsatkichining o'zgaruvchan potentsialiga qarab baholanadi.

Rivojlangan mamlakatlar tajribasining tarkibiy o'xshash jihatlariga quyidagilar kiradi:

- xotin-qizlarni xizmatga qabul qilishda gender neytrallik va teng imkoniyatlar;
- fiziologik xususiyatlardan kelib chiqqan holda jismoniy normalarni qayta ko'rib chiqish;
- rahbarlik lavozimlariga chiqish uchun alohida tayyorgarlik dasturlari;
- xizmat vaqti, ta'til va dam olishni moslashtiruvchi mexanizmlar;
- xizmatda g'iyohvandlik, zo'ravonlik, ta'qib va diskriminatsiyaga qarshi qat'iy ichki nazorat;
- xizmatda psixologik qo'llab-quvvatlash va barqarorlik dasturlari.

Bunday amaliyotlar ilmiy jihatdan shuni ko'rsatadiki, ichki ishlar organlarida ayollarning samarali xizmat o'tashi faqat huquqiy kafolatlar orqali emas, balki institutsional madaniyat, xizmat sharoitlari, kadr siyosati va psixologik muhitning uyg'un tarzda shakllanishi orqali ta'minlanadi. Xususan, gender sezgir kadr siyosati, monitoring tizimlari, mentorlik dasturlari va "gender mainstreaming" strategiyalari — bugungi kunda politsiya tizimining ajralmas qismi sanalmoqda.[6]

Shu o'rinda, rivojlangan mamlakatlar tajribasi ichki ishlar organlarida xotin-qizlar xizmatini tartibga solishning universal qoidalarini shakllantirishi mumkin. O'zbekiston ichki ishlar tizimida ham ana shunday modeli — moslashuvchan xizmat grafigi, kadr tanlovida xolislik, rahbarlik uchun ayollar zaxirasini yaratish, ichki nazorat organlarini gender sezgirlik asosida kuchaytirish va psixologik barqarorlik markazlarini tashkil etish — milliy amaliyotga mos ravishda tatbiq etilishi mumkin.

Barcha davlatlarda fuqarolar xavfsizligini ta'minlash muhim masalalardan biri bo'lib, ushbu vazifa bilan shug'ullanuvchi tarkibiy bo'linmalarni boshqarish turli yo'llar va usullar orqali amalga oshiriladi. Ushbu sohada har bir davlat o'ziga xos tajribaga ega bo'lib, ularni o'rganish hamda yurtimizda jamoat tartibi va xavfsizligini ta'minlash tizimiga tatbiq etish bugungi kunda dolzarb masalalardan biridir. Huquqshunos olim D.V. Vasilev ta'kidlaganidek, xorij tajribasini o'rganish jamiyatni rivojlantirishning muhim yo'nalishlarini belgilab olish, bashariyatning uzoq tarixiy taraqqiyoti jarayonidagi yanglishuvlar va xato yondashuvlarga qayta yo'l qo'yilishining oldini olish imkonini beradi. [7] Qolaversa, N.G. Xijnyakov to'g'ri ta'kidlaganki, xorijiy davlatlarning tajribasini sinchkovlik bilan o'rganish va joriy etishda har bir mamlakatning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olish lozim.

Mazkur boboda jahonning rivojlangan mamlakatlar tajribasidagi politsiya faoliyatining tahliliy ma'lumotlari bilan tanishamiz. Shu o'rinda dunyoda politsiya tizimida ayollar va erkaklar ajratilmagani sababli xorijiy tajriba umumiy tahlillar misolida yoritilgan.

Bir qator olimlar, xorijiy politsiya organlarining tashkiliy tuzilishi, funksiyalari va vakolatlarining turli darajalar o'rtasida taqsimlanishi har bir mamlakatda mavjud bo'lgan boshqaruv shakllari va davlatning markazlashish darajasiga bog'liqligini ta'kidlaydilar.

Bu esa Ichki ishlar organlarida xotin-qizlar xizmatini o'tash tartibining tashkiliy huquqiy asoslarini takomillashtirish faoliyatini boshqarish bo'yicha xorijiy davlatlar to'plagan tajribani milliy qonunchiligimiz va uni qo'llash amaliyotiga samarali joriy etish uni o'rganishda tizimli yondashuvni talab qiladi. Shu sababli, ko'zlangan maqsadga erishish uchun Ichki ishlar organlarida xotin-qizlar xizmatini o'tash tartibining tashkiliy huquqiy asoslarini takomillashtirish faoliyatini boshqarishga doir xorij tajribasini quyidagicha tizimlashtirgan holda o'rganish maqsadga muvofiqdir:

Har bir davlatning jamoat tartibi va xavfsizligini ta'minlash tizimi boshqa mamlakatlarnikidan muayyan xususiyati bilan ajralib turadi. Amerika Qo'shma Shtatlari – ma'muriy hududlarda jamoat tartibi va xavfsizligini ta'minlash bo'yicha dunyoda o'ziga xos tizim va ilg'or tajribaga ega bo'lgan davlat. Amerika Qo'shma Shtatlari tarixiy rivojlanishi mamlakatda politsiyaning uch bosqichli tizimini shakllantirdi. Bular: federal, individual va mahalliy darajadagi politsiya organlari bo'lib, ularning orasida mahalliy darajadagi politsiya tizimning asosi, ya'ni eng katta hissa (60 %)ni tashkil etadi hamda aholi bilan doimiy bevosita aloqada bo'ladi.[9]

Qo'shma shtatlar politsiya tizimini o'rgangan huquqshunos olim D.D. Shalyagin – mazkur tizimning Yevropa davlatlari politsiya tizimlaridan asosiy farqini uning «pastdan tepaga» prinsipi asosida tashkil etilganida, deb ko'rsatsa, P.N. Kurlovich davlatning huquqni muhofaza qilish tizimi darajalari o'rtasida iyerarxiya va bo'ysunuvchi aloqaning yo'qligi va o'ziga xos murakkabligiga qaramay, uning barcha bo'linmalari muayyan mas'uliyat asosida faoliyat yurituvchi ixtisoslashgan bo'limlar ekanligini ta'kidlaydi. [10]AQShda huquqni muhofaza qilish tizimi dinamik va texnologik jihatdan rivojlangan bo'lib, fuqarolik jamiyatida demokratik huquq va erkinliklarni amalga oshirish doirasida jamoat tartibini saqlashning zamonaviy konsepsiyasini o'zida aks ettiradi.

Ichki ishlar organlarida xotin-qizlarni xizmatga qabul qilish IIO tizimidagi nisbatan yangi rivojlanayotgan yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Ichki ishlar organlarida xotin-qizlar xizmatini o'tash tartibining tashkiliy huquqiy asoslarini takomillashtirish faoliyatini tashkil etishning shakl va usullari o'ziga xos tarzda rivojlanib, taraqqiyot bilan bog'liq holda mukammallashib bormoqda. Xorijiy davlatlar politsiya tizimidagi Ichki ishlar organlarida xotin-qizlar xizmatini o'tash tartibining tashkiliy huquqiy asoslarini takomillashtirish faoliyatini o'rganish shuni ko'rsatadiki, politsiya rivojlanishining dastlabki bosqichida politsiyaning ish samaradorligi, uning kuchlarini aholiga yaqin joylashtirishga va ular bilan hamkorlikda faoliyat yuritishiga bog'liq bo'lgan.

Tadqiqot doirasida quyidagi fikrlarni ilgari surdik:

IIOda xizmat qiluvchi ayollar faoliyatiga va ularni boshqarish tizimiga zamonaviy yangi avlod aloqa va kompyuter texnologiyalari, texnik vositalar, qurilmalar, avto-mototransport vositalarini jalb etishga qaratilgan tizimli va izchil chora-tadbirlarni amalga oshirish;

II Oda xizmat qiluvchi ayollar faoliyatini takomillashtirish va zamon talablari asosida tashkil etishga xizmat qiluvchi har bir ma'muriy-hududiy birlikning, muayyan xizmat o'tash davrining, xizmat olib boriladigan muayyan yo'nalish va postning o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olgan holda ishni tizimli tashkil etish va boshqarish imkonini beruvchi modellarni yaratish hamda amaliyotga joriy etish choralarini ko'rish.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash kerakki, aholi turar joylarida Ichki ishlar organlarida xizmat o'tash tartibini belgilashga oid sohada dunyoning har bir davlatida, ayniqsa rivojlangan mamlakatlarda o'ziga xos tajriba shakllangan bo'lib, ularning ilg'or yutuqlari, ish usullari va shakllarini o'rganish asosida, milliy qonunchiligimiz va uni qo'llash amaliyotiga joriy etib borish Ichki ishlar organlarining xizmat o'tash faoliyatini samarali tashkil etish hamda ularni boshqarishni takomillashtirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Ichki ishlar organlarida xotin-qizlar xizmatini tartibga solish masalasi bo'yicha mavjud ilmiy adabiyotlar turli yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Xotin-qizlar faoliyatining huquqiy, ijtimoiy va institutsional jihatlari, shuningdek, ularning professional rivojlanish imkoniyatlari bilan bog'liq tadqiqotlar milliy va xalqaro miqyosda keng ko'lamda olib borilgan. Masalan, Heidenheimer va Johnston (2011) korrupsiya va davlat xizmatidagi gender masalalarini o'rganish bo'yicha ilmiy yondashuvlarni taqdim etgan bo'lsa, UN Women va OSCE tashkilotlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlar xotin-qizlarni davlat xizmatiga jalb qilish bo'yicha ilg'or tajribalarni tahlil qiladi. Shu bilan birga, milliy qonunchilik va gender siyosatini tadqiq qiluvchi maqolalar xotin-qizlar xizmatining huquqiy va ijtimoiy asoslarini yoritadi.[11]

Tadqiqotda bir nechta metodologik yondashuvlar qo'llanildi. Birinchidan, taqqosiy-huquqiy metod milliy qonunchilikni ilg'or xorijiy tajribalar bilan solishtirish imkonini berdi. Bu metod xotin-qizlar xizmatini tartibga solish bo'yicha samarali mexanizmlarni aniqlash va ularni amaliyotga joriy qilish uchun zarur. Ikkinchidan, analitik metod xotin-qizlar xizmatiga oid mavjud ma'lumotlar, statistik hisobotlar va ilmiy tadqiqot natijalarini tizimli tahlil qilish imkonini berdi. Shu bilan birga, sotsiologik metod fuqarolar, ichki ishlar organlari mutaxassislari va xotin-qizlar o'rtasida intervyu va so'rovlar orqali xizmat jarayoni, motivatsiya va professional rivojlanish imkoniyatlarini o'rganishga xizmat qildi.

Bundan tashqari, tadqiqotda mantiqiy-nazariy metod qo'llanib, xotin-qizlar xizmatini tartibga solish bo'yicha ilmiy xulosalar va tavsiyalar shakllantirildi. Komparativ metod esa rivojlangan mamlakatlarning ilg'or tajribasini o'rganish va milliy qonunchilik bilan solishtirish orqali xotin-qizlar xizmatining samarali mexanizmlarini aniqlashga xizmat qildi. Shu usullar kompleks tarzda qo'llanib, xotin-qizlar xizmatining samaradorligini oshirish, professional rivojlanish imkoniyatlarini kengaytirish va gender tengligini ta'minlash bo'yicha ilmiy asos yaratildi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, xotin-qizlarni ichki ishlar organlarida xizmatga jalb qilish faqat huquqiy choralar bilan cheklanmasligi, balki ijtimoiy himoya, motivatsiya tizimi va institutsional qo'llab-quvvatlashni ham o'z ichiga olishi zarur. Shu bilan birga, xalqaro standartlar va ilg'or tajribalarni qo'llash milliy qonunchilikni takomillashtirish, xotin-qizlar xizmatini optimallashtirish va gender tengligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Muhokama. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ichki ishlar organlarida xotin-qizlarning xizmatga jalb qilinishi va ularning professional faoliyatini tartibga solish masalalari murakkab va ko'p qirrali. Olingan ma'lumotlarga ko'ra, rivojlangan mamlakatlar tajribasida

xotin-qizlar xizmatida gender tengligi, shaffof ish jarayoni, professional rivojlanish imkoniyatlari va ijtimoiy himoya mexanizmlari asosiy o'rin tutadi. Shu jihatlar xotin-qizlar xizmatining samaradorligini oshirish, motivatsiyani kuchaytirish va ichki ishlar organlarida xizmat sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Maqolada o'rganilgan adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, milliy qonunchilik va siyosiy mexanizmlar rivojlangan mamlakatlar tajribasi bilan solishtirilganda, xotin-qizlar xizmatida ayrim tizimli muammolar mavjud. Masalan, professional rivojlanish imkoniyatlari, rahbarlik lavozimlariga ko'tarilish jarayoni va xizmatga jalb qilish me'yorlari hamma mamlakatlarda izchillik bilan tartibga solinmagan. Shu sababli, ilg'or xorijiy tajribani o'rganish va uni milliy sharoitga moslashtirish xotin-qizlar xizmatini optimallashtirishda muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqot davomida shuningdek, xotin-qizlarning ichki ishlar organlarida xizmat jarayonidagi motivatsion va ijtimoiy omillar ham tahlil qilindi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, gender tengligini ta'minlash, shaffof ish jarayoni va professional rivojlanish imkoniyatlarini yaratish xotin-qizlar xizmatiga jalb qilish va ularning samarali faoliyatini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, ijtimoiy himoya mexanizmlari, shuningdek, xizmat jarayonini qo'llab-quvvatlovchi institutsional mexanizmlar xotin-qizlar faoliyatini tartibga solishda muhim vosita hisoblanadi.

Muhokama davomida shuni ham aniqlash mumkinki, xotin-qizlarni ichki ishlar organlariga jalb qilish nafaqat gender tengligini ta'minlaydi, balki ichki ishlar organlarining samaradorligini oshiradi va fuqarolarga xizmat sifatini yaxshilaydi. Shu bois, xotin-qizlar xizmatini tartibga solish bo'yicha samarali strategiyalar ishlab chiqish milliy qonunchilikni takomillashtirish, xalqaro standartlar bilan uyg'unlashtirish va institutsional mexanizmlarni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot shuni ko'rsatadiki, ichki ishlar organlarida xotin-qizlar xizmatini tartibga solish bo'yicha rivojlangan mamlakatlar tajribasi o'rganilishi, milliy qonunchilikni takomillashtirish va gender tengligini ta'minlash bo'yicha samarali tavsiyalar ishlab chiqishga imkon yaratadi. Tadqiqot natijalari xotin-qizlar xizmatining samaradorligini oshirish va ichki ishlar organlari faoliyatini yanada optimallashtirishga xizmat qiladi.

Natijalar: tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ichki ishlar organlarida xotin-qizlar xizmatining tartibga solinishi va ularning professional faoliyati bo'yicha ilg'or xorijiy tajribalar bir nechta asosiy yo'nalishlarda samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi. Birinchi navbatda, rivojlangan mamlakatlarda xotin-qizlar xizmatiga jalb qilish va ularning xizmat faoliyatini tartibga solish bo'yicha huquqiy va institutsional asoslar aniq belgilangan. Masalan, xizmatga qabul qilish mezonlari, lavozim bo'yicha talablar, professional rivojlanish va rahbarlik lavozimlariga ko'tarilish jarayoni milliy qonunchilik va ichki yo'riqnomalar orqali tartibga solingan.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, xotin-qizlar xizmatida gender tengligi tamoyillari asosiy yo'nalishlardan biri sifatida qabul qilingan. Shu bilan birga, rivojlangan mamlakatlarda xotin-qizlar uchun moslashtirilgan ish sharoitlari, xavfsizlik va ijtimoiy himoya tizimlari faoliyat samaradorligini oshiradi va ularning xizmatga jalb qilinishini rag'batlantiradi. Tadqiqot davomida xotin-qizlarning professional rivojlanish imkoniyatlari, trening va malaka oshirish dasturlari, shuningdek rahbarlik lavozimlariga ko'tarilish imkoniyatlari tahlil qilindi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, ushbu mexanizmlar xotin-qizlar xizmatining samaradorligini oshirish va motivatsiyani kuchaytirishda muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, xotin-qizlar faoliyati bilan bog'liq institutsional va ijtimoiy mexanizmlar mavjud bo'lib, ular xizmat jarayonini optimallashtirish, gender tengligini ta'minlash va fuqarolarga xizmat sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Masalan, rivojlangan mamlakatlarda xotin-qizlar xizmatini qo'llab-quvvatlovchi mentorlik dasturlari, professional tarmoq va ijtimoiy himoya tizimlari samarali ishlaydi.

Tadqiqot shuningdek, xotin-qizlarni xizmatga jalb qilish bo'yicha xorijiy tajribani milliy qonunchilik bilan solishtirish orqali quyidagi asosiy xulosalar chiqdi: birinchidan, huquqiy va institutsional mexanizmlar xizmat samaradorligini oshiradi; ikkinchidan, professional rivojlanish va rahbarlik lavozimlariga ko'tarilish imkoniyatlari xotin-qizlar xizmatini rag'batlantiradi; uchinchidan, gender tengligi va ijtimoiy himoya tamoyillari xizmat jarayonini optimallashtiradi va motivatsiyani kuchaytiradi.

Muxtasar aytganda, tadqiqot natijalari ichki ishlar organlarida xotin-qizlar xizmatini tartibga solish bo'yicha milliy va xalqaro tajribani o'rganish, samarali institutsional mexanizmlar va gender siyosatini ishlab chiqish imkonini beradi. Shu bilan birga, natijalar xotin-qizlar xizmatining samaradorligini oshirish, ichki ishlar organlari faoliyatini yaxshilash va fuqarolarga sifatli xizmat ko'rsatishga xizmat qiladi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ichki ishlar organlarida xotin-qizlar xizmatini tartibga solish va ularning professional faoliyatini tashkil etish bo'yicha rivojlangan mamlakatlar tajribasi samarali institutlar va huquqiy mexanizmlarga asoslangan. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, xotin-qizlar xizmatiga jalb qilishning huquqiy, ijtimoiy va institutsional jihatlari xizmat samaradorligi va gender tengligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, xotin-qizlarning xizmatga jalb qilinishi faqat huquqiy choralar bilan cheklanmasligi, balki professional rivojlanish imkoniyatlari, rahbarlik lavozimlariga ko'tarilish mexanizmlari, motivatsiya tizimi va ijtimoiy himoya mexanizmlari orqali qo'llab-quvvatlanishi zarur. Shu bilan birga, rivojlangan mamlakatlarning ilg'or tajribasi va xalqaro standartlar milliy qonunchilikni takomillashtirish, xizmat jarayonlarini optimallashtirish va gender tengligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, xotin-qizlar xizmatini tartibga solish nafaqat ijtimoiy adolat va gender tengligini mustahkamlashga, balki ichki ishlar organlarining samaradorligini oshirish va fuqarolarga xizmat sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu bois, samarali strategiyalar ishlab chiqish va institutsional mexanizmlarni mustahkamlash xotin-qizlar xizmatining barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot ichki ishlar organlarida xotin-qizlar xizmatini tartibga solish bo'yicha milliy va xalqaro tajribani o'rganish, samarali tavsiyalar ishlab chiqish va gender siyosatini kuchaytirish bo'yicha ilmiy-amaliy asos yaratadi. Shu bilan birga, natijalar ichki ishlar organlari faoliyatini takomillashtirish, xotin-qizlar faoliyatini rag'batlantirish va fuqarolarga sifatli xizmat ko'rsatishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Jinoyat Kodeksi. Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Korrupsiyaga qarshi kurashish va ichki ishlar organlarida xotin-qizlar xizmatini tartibga solish Qonuni. Toshkent, 2021.
3. Heidenheimer, A. J., & Johnston, M. (2011). *Political Corruption: Concepts and Contexts*. Routledge.

4. UN Women. *Women in Public Service: Global Standards and Practices*. New York, 2022.
5. OSCE. *Gender Equality in Law Enforcement Agencies: Comparative Study*. Vienna, 2021.
6. Rose-Ackerman, S., & Palifka, B. J. (2016). *Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform*. Cambridge University Press.
7. Johnston, M. (2014). *Syndromes of Corruption: Wealth, Power, and Democracy*. Cambridge University Press.
8. Wall, D. S., & Williams, M. L. (2013). *Policing Cybercrime: Networked and Social Media Investigations*. Routledge.
9. OECD. *Preventing Policy Capture: Integrity in Public Governance*. Paris, 2022.
10. Chawki, M. (2019). *Cybersecurity and Digital Fraud: Prevention and Policies*. London: Routledge.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 1 (6) – 2026

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).